

7. 6. 2021

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Řízení s členy statutárního orgánu v insolvenčním řízení ve světle velké novely zákona o obchodních korporacích

Od 1. ledna 2021 nabyla účinnosti[1] rozsáhlá novela[2] zákona o obchodních korporacích (dále jen „ZOK“).[3] Níže shrnujeme zásadní změny vyvolané touto novelou ve vztahu k novým řízením vedeným s členy statutárního orgánu dlužníka v insolvenčním řízení.

Druhy zvláštních řízení s členy statutárního orgánu v insolvenčním řízení

Novelou ZOK došlo k zavedení dvou nových druhů zvláštních řízení se členy statutárního orgánu obchodní korporace, kteří přispěli porušením svých povinností k úpadku obchodní korporace, a to

- a. řízení o uložení povinnosti k vydání prospěchu;[\[4\]](#) a
- b. řízení o žalobě na doplnění pasiv.[\[5\]](#)

Obecně k řízení o uložení povinnosti k vydání prospěchu a řízení o žalobě na doplnění pasiv

K vedení obou řízení je příslušný výhradně insolvenční soud, u kterého probíhá insolvenční řízení vedené s obchodní korporací. Obě řízení jsou rovněž výslovně označena jako incidenční spory ve smyslu insolvenčního zákona.[\[6\]](#) Řízení přitom bude možné zahájit pouze v rámci insolvenčních řízení zahájených po 31. 12. 2020.

Aktivně legitimován k zahájení řízení je v obou případech výhradně insolvenční správce upadnuvší obchodní korporace, který může řízení zahájit buď (1) z vlastního podnětu,[\[7\]](#) nebo (2) v důsledku rozhodnutí věřitelského výboru upadnuvší obchodní korporace, přičemž insolvenční správce je takovým rozhodnutím vázán.[\[8\]](#)

Pokud bude řízení zahájeno v důsledku rozhodnutí věřitelského výboru a v majetkové podstatě nebude dostatek prostředků ke krytí nákladů na vedení tohoto řízení, je insolvenční správce oprávněn podmínit podání návrhu na zahájení řízení nebo jeho další vedení složením přiměřené zálohy ze strany věřitelů upadnuvší obchodní korporace. V případě úspěchu insolvenčního správce v takto zahájeném řízení budou mít věřitelé, kteří zálohu poskytl, nárok na její vrácení prostřednictvím uplatnění pohledávky za majetkovou podstatou ve výši poskytnuté zálohy. [\[9\]](#)

Pasivně legitimován je člen, bývalý člen, nebo osoba v obdobném postavení (opatrovník, likvidátor, faktický člen statutárního orgánu apod.), který přispěl porušením svých povinností k úpadku obchodní korporace (dále pro zjednodušení jen „**člen statutárního orgánu**“).

Řízení o uložení povinnosti k vydání prospěchu

V řízení o uložení povinnosti k vydání prospěchu může být členovi statutárního orgánu uložena povinnost vydat do majetkové podstaty prospěch získaný ze smlouvy o výkonu funkce, jakož i případný jiný prospěch, který od obchodní korporace obdržel, a to až za období 2 roky zpět před zahájením insolvenčního řízení.

Danou povinnost však bude možné uložit pouze v insolvenčním řízení, které nebylo zahájeno na návrh samotného dlužníka.

Předpoklady uložení povinnosti členu statutárního orgánu v řízení o vydání prospěchu, lze shrnout následovně:

- porušení povinnosti člena statutárního orgánu spravované obchodní korporace;
- příčinná souvislost mezi porušením povinnosti a úpadkem obchodní korporace;
- zahájení insolvenčního řízení s obchodní korporací spravovanou touto osobou nikoliv na návrh této obchodní korporace;
- existence prospěchu získaného členem statutárního orgánu ze smlouvy o výkonu funkce, případně jiného prospěchu, a to v období dvou let před zahájením insolvenčního řízení;
- rozhodnutí o úpadku v rámci tohoto insolvenčního řízení.

V případě naplnění výše uvedených předpokladů bude uložení předmětné sankce obligatorní. Výše povinnosti k vrácení prospěchu bude však již předmětem soudní diskrece a měla by odpovídat míře závažnosti porušení povinností sankciované osoby.

Řízení o žalobě na doplnění pasiv

V řízení o žalobě na doplnění pasiv lze členovi statutárního orgánu uložit povinnost poskytnout do majetkové podstaty plnění až do výše rozdílu mezi souhrnem dluhů obchodní korporace a hodnotou jejího majetku.

Tuto povinnost bude možné uložit bez ohledu na způsob zahájení insolvenčního řízení, tj. i v případě zahájení na základě dlužnického insolvenčního návrhu. Oproti prvnímu druhu řízení však lze tuto povinnost uložit pouze v případě, že bylo v daném insolvenčním řízení rozhodnuto (již) nejen o úpadku obchodní korporace, ale rovněž o způsobu jeho řešení formou konkursu.

Předpoklady uložení povinnosti členovi statutárního orgánu v řízení o žalobě na doplnění pasiv, lze shrnout následovně:

- porušení povinnosti člena statutárního orgánu spravované obchodní korporace;
- příčinná souvislost mezi porušením povinnosti a úpadkem obchodní korporace;
- rozhodnutí o úpadku v rámci insolvenčního řízení vedeného se spravovanou obchodní korporací;
- rozhodnutí o způsobu řešení úpadku spravované obchodní korporace formou konkursu;
- existence rozdílu mezi dluhy spravované obchodní korporace a hodnotou majetku spravované obchodní korporace sloužícího k uspokojení věřitelů.

Uložení této sankce není ani při naplnění výše uvedených předpokladů obligatorní a záleží na úvaze insolvenčního soudu, zda k uložení této sankce přistoupí. Rozsah, v jakém bude sankcionovaná osoba povinna doplnit chybějící pasiva obchodní korporace, by pak měl být určen zejména v závislosti na míře závažnosti porušení povinností takové osoby.

Praktickým problémem žaloby o doplnění pasiv se jeví zejména časový rámeček, ve kterém bude takové řízení probíhat. Jedním z předpokladů uložení sankce v rámci tohoto řízení je existence rozdílu mezi dluhy spravované obchodní korporace a hodnotou majetku spravované obchodní korporace sloužícího k uspokojení věřitelů. Aby bylo možné tento rozdíl s definitivní jistotou určit, je v kontextu řešení úpadku obchodní korporace formou konkursu pravděpodobně nezbytné vyčkat schválení konečné zprávy ve smyslu § 302 insolvenčního zákona.

Jeví se tedy jako nepřilíš praktické, aby až v úplném závěru insolvenčního řízení byl podáván návrh na zahájení nového incidenčního sporu, obzvláště při existenci obecného principu, podle kterého v incidenčních sporech nelze pokračovat po skončení insolvenčního řízení.^[10] Reálně tak hrozí prodloužení samotného insolvenčního řízení a nejistoty věřitelů ohledně možnosti jejich uspokojení v rámci insolvenčního řízení.

V tomto období může rovněž dojít např. ke zhoršení solventnosti sankcionovaného člena statutárního orgánu. Možným procesním řešením tohoto problému by přitom mohlo být např. dřívější zahájení řízení, ve kterém by insolvenční soud vydal pouze mezitímní rozsudek, který by byl v úplném závěru insolvenčního řízení jen doplněn o konkretizaci žalovaného plnění v návaznosti na schválenou konečnou zprávu.

Střet právní úpravy nových řízení s Insolvenčním nařízením a nařízením Brusel I bis

V praxi nezřídka nastává situace, kdy je členem statutárního orgánu osoba se sídlem či bydlištěm v jiném členském státě než v České republice. Je tedy otázkou, zda se ve vztahu k zahájenému řízení o uložení povinnosti k vydání prospěchu či v řízení o žalobě na doplnění pasiv uplatní pravidla vyplývající z nařízení Evropského parlamentu a Rady o insolvenčním řízení^[11] (dále jen „Insolvenčního nařízení“), nebo nařízení Brusel I bis^[12] (dále jen „**Brusel I bis**“).

Podle Insolvenčního nařízení bude obecně prosazeno právo státu, který insolvenční řízení zahájil (tzv. *lex concursus*). Toto právo přitom určuje procesní i hmotněprávní účinky úpadkového řízení a upravuje podmínky pro zahájení, vedení a skončení úpadkového řízení. Brusel I bis pak vymezuje kolizní normy obecně ve vztahu k ostatním občanským a obchodním věcem. Nevztahuje se však mimo jiné právě na úpadková řízení vymezená v Insolvenčním nařízení.

V daném případě je však na místě vzít v potaz mimo jiné rozhodnutí Soudního dvora EU (dále jen „**SDEU**“) ze dne 6. února 2019 ve věci BNP Paribas Fortis NV, sp. zn. C-535/17. SDEU v tomto rozhodnutí uvedl, že žaloba, jejímž předmětem je nárok na náhradu škody založený na deliktní či kvazideliktní odpovědnosti, která je podaná správcem v rámci úpadkového řízení a jejíž výsledek dosažený v případě, že tato žaloba bude mít úspěch, připadá podstatě, spadá pod pojem „občanské a obchodní věci“ ve smyslu Brusel I bis. Dlužno přitom podotknout, že v daném případě byla posuzována žaloba, která, na rozdíl od řízení o uložení povinnosti k vydání prospěchu či řízení o žalobě na doplnění pasiv, může být podána jednotlivými věřiteli individuálně buď před zahájením insolvenčního řízení, v jeho průběhu, nebo i po jeho ukončení.

I s přihlédnutím k výše uvedenému rozhodnutí SDEU by však měl být zohledněn zejména úzký vztah mezi posuzovanými řízeními a insolvenčním řízením, neboť se jedná o řízení, která:

- jsou zahájena na základě žaloby podané insolvenčním správcem, přičemž pouze insolvenční správce je aktivně legitimován k zahájení daných řízení;
- vyplývají přímo ze samotného insolvenčního řízení a úzce s ním souvisí (jedná se dokonce o incidenční spor ve smyslu insolvenčního zákona);
- mají za cíl dosáhnout majetkového plnění, které bude součástí majetkové podstaty.

S ohledem na výše uvedené vlastnosti by tedy podle konstantní judikatury SDEU^[13] i s přihlédnutím k výše uvedenému rozhodnutí SDEU měly být k vedení řízení o uložení povinnosti k vydání prospěchu a k řízení o žalobě na doplnění pasiv příslušné české insolvenční soudy na základě pravidel Insolvenčního nařízení.

Závěr

Členové statutárního orgánu obchodních korporací budou muset po novele ZOK věnovat další zvýšenou pozornost dodržování povinností spojených s touto funkcí, neboť novela ZOK přinesla jak nové možnosti jejich sankcionování, tak vyšší pravděpodobnost uložení sankcí vůči dotčeným členům

statutárního orgánu.

Nově zavedená řízení se členy statutárního orgánu v insolvenčním řízení ve světle novely ZOK mohou (byť s drobnými výtkami) při správném využití motivovat členy statutárního orgánu k důslednějšímu plnění svých povinností a zlepšit postavení věřitelů obchodních korporací, které se ocitly v úpadku v souvislosti s porušením povinnosti člena statutárního orgánu.

Mgr. Jan Šturm, LL.M.,
partner

Mgr. Martin Kiac,
koncipient

HAVEL & PARTNERS
ÚSPĚCH SPOJUJE

[HAVEL & PARTNERS s.r.o., advokátní kancelář](#)

Florentinum, recepce A
Na Florenci 2116/15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 255 000 111
Fax: +420 255 000 110
e-mail: office@havelpartners.cz

---

[1] Výjimkou je pouze část osmá (změna zákona o základních registrech), která nabude účinnosti až dne 1. 7. 2021.

[2] Zákon č. [33/2020](#) Sb., kterým se mění zákon č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. [458/2016](#) Sb., a další související zákony.

[3] Zákon č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), platný od 25. 1. 2012 a v původním znění účinný od 1. 1. 2014.

[4] Řízení podle § 66 odst. 1 písm. a) ZOK v aktuálním znění.

[5] Řízení podle § 66 odst. 1 písm. b) ZOK v aktuálním znění.

[6] § 66 odst. 3 ZOK v aktuálním znění.

[7] § 66 odst. 1 ZOK v aktuálním znění.

[8] § 66 odst. 2 ZOK v aktuálním znění.

[9] § 66 odst. 2 ZOK v aktuálním znění.

[10] Srov § 159 odst. 3 insolvenčního zákona.

[11] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015, o insolvenčním řízení.

[12] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

[13] Srov např. rozsudek SDEU ze dne 4. září 2014 ve věci Nickel & Goeldner Spedition, sp. zn. C-157/13, rozsudek SDEU ze dne 9. listopadu 2017 ve věci Tunkers France a Tunkers Maschinenbau, sp. zn. C-641/16, či rozsudek SDEU ze dne 20. prosince 2017 ve věci Valach a další, sp. zn. C-649/16.

Další články:

- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)